

ปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด

Factors Affecting the Decision to Study in Vocational Education among First-Year Vocational Certificate Students at Roi-Et Technical College

ปัทสรารณ ปะกะตัง¹ มงคล นามลักษณ์²
Papatsaraporn Pakatang¹ Mongkhon Narmluk²

(วันรับบทความ 3 มีนาคม 2568, วันแก้ไขบทความ 20 เมษายน 2568, วันตอบรับบทความ 14 พฤษภาคม 2568)

บทคัดย่อ

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด ที่มีต่อปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา กลุ่มตัวอย่าง คือนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 ในภาคการศึกษา 1/2567 จำนวน 328 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มตัวอย่างแบบชั้นภูมิ จากนักเรียนทั้ง 10 แผนกวิชา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถามความคิดเห็นต่อปัจจัยในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่าโดยภาพรวมแล้ว นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมากต่อปัจจัยส่วนบุคคลและปัจจัยด้านสถานศึกษา โดยเฉพาะความเชื่อว่าการเรียนสายอาชีวศึกษาจะทำให้สามารถเข้าสู่การทำงานที่ชอบ การชอบลงมือปฏิบัติมากกว่าการเรียนวิชาทฤษฎี ชื่อเสียงของสถานศึกษา การเห็นตัวอย่างศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ และบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษา ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว และปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับปานกลาง โดยมีปัจจัยที่โดดเด่น เช่น การสนับสนุนจากครอบครัวและการหารายได้แบ่งเบาภาระทางการเงินของครอบครัว

คำสำคัญ: อาชีวศึกษา การศึกษาต่อ การตัดสินใจ วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด

¹ นักศึกษา, สาขาวิชาครุศาสตร์โยธา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, papat.pat2000@gmail.com
Student, Division of Civil Technology Education, Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology.

² อาจารย์ สาขาวิชาครุศาสตร์โยธา คณะครุศาสตร์อุตสาหกรรมและเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีพระจอมเกล้าธนบุรี, mongkhon.nar@kmutt.ac.th
Lecturer, Division of Civil Technology Education, Faculty of Industrial Education and Technology, King Mongkut's University of Technology Thonburi.

Abstract

This research aimed to study the opinions of first-year Vocational Certificate students at Roi Et Technical College regarding factors influencing their decision to continue their studies in vocational education. The sample group consisted of 328 first-year vocational certificate students in the first semester of the 2024 academic year, obtained by stratified random sampling from students in all 10 departments. The research instrument was a questionnaire on opinions towards factors influencing the decision to study vocational education of first-year vocational certificate students at Roi Et Technical College. The statistics used for data analysis were percentages, means, and standard deviation. The results found that, overall, students showed a high level of agreement with personal factors and institutional factors, particularly the belief that vocational education enables them to pursue their preferred career, their preference for hands-on practice over theoretical learning, the reputation of the institution, exposure to successful alumni as role models, and the overall atmosphere and environment within the school. As for family factors and social and environmental factors, students showed a moderate level of agreement. Notable factors included family support and the opportunity to earn income to help relieve their family's financial burden.

Keywords: Vocational education, Further education, Decision making, Roi-Et Technical College

บทนำ

ในปัจจุบัน การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ถือเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างความเข้มแข็งทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ การศึกษาเป็นกลไกหลักที่ช่วยส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ ทักษะ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงาน โดยเฉพาะการศึกษาสายอาชีวศึกษา ซึ่งมุ่งเน้นการฝึกทักษะวิชาชีพเฉพาะทางที่สามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้จริงในสถานประกอบการ และส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเข้าสู่ตลาดแรงงานได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ (ลลิตา ธรรมรส, 2564; ธิติมา เสาวรงค์ และคณะ, 2560) นอกจากนี้ การศึกษาสายอาชีวศึกษายังมีบทบาทในการยกระดับคุณภาพแรงงานไทย และเป็นทางเลือกสำคัญในการสร้างอาชีพและลดความเหลื่อมล้ำทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม การเลือกศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษาของนักเรียนยังคงเผชิญกับข้อจำกัดหลายประการ โดยเฉพาะด้านค่านิยมทางสังคม ความเชื่อของผู้ปกครอง และการรับรู้ของนักเรียนเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของการศึกษาสายอาชีพ ซึ่งส่งผลต่อการตัดสินใจของผู้เรียนอย่างมีนัยสำคัญ งานวิจัยของ อรรถกฤต อินทะโย (2560) และ นิศา ภริมย์ไกรศักดิ์ และ ทชชวฒน์ เหล่าสุวรรณ (2564) ระบุว่าปัจจัยด้านครอบครัว โดยเฉพาะความคิดเห็นและการสนับสนุนจากผู้ปกครอง มีอิทธิพลอย่างมากต่อการเลือกเส้นทางการศึกษา นอกจากนี้ปัจจัยด้านสังคม การยอมรับของเพื่อน ครู และผู้มีอิทธิพลในชีวิตประจำวันของนักเรียน ก็เป็นตัวแปรสำคัญในกระบวนการตัดสินใจ งานวิจัยของ Wickneswary และคณะ (2024) ยังเน้นย้ำถึงบทบาทของปัจจัยทางเศรษฐกิจ เช่น ค่าใช้จ่ายในการศึกษา และโอกาสในการมีงานทำหลังเรียนจบว่าเป็นแรงผลักดันที่สำคัญในการเลือกศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา ในบริบทของประเทศไทย งานวิจัยของทิวา แจ่มสุข (2559) พบว่าปัจจัยทางสังคมและเศรษฐกิจ ส่งผลต่อทัศนคติและความตั้งใจของนักเรียนในเขตภาคตะวันออกเฉียงเหนืออย่างมีนัยสำคัญ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในพื้นที่ชนบทที่นักเรียนจำนวนมากมองการศึกษาสายอาชีพเป็นทางเลือกที่จับต้องได้และสามารถตอบสนองต่อความต้องการในชีวิตจริงได้อย่างตรงจุด

จากบริบทดังกล่าว จะเห็นได้ว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษานั้นมีความหลากหลายและซับซ้อน ซึ่งสะท้อนทั้งในระดับบุคคล ครอบครัว และโครงสร้างสังคม อย่างไรก็ตามงานวิจัยส่วนใหญ่ที่ผ่านมา มักศึกษาภาพรวมในระดับประเทศหรือจังหวัดขนาดใหญ่ ข้อมูลที่สะท้อนสถานการณ์จริงในระดับพื้นที่ เช่น จังหวัดร้อยเอ็ด ยังมีอยู่อย่างจำกัด งานวิจัยนี้จึงมุ่งเน้นศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนใหม่ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด ที่มีต่อปัจจัยใช้ในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา โดยใช้กรอบปัจจัยในการศึกษาครั้งนี้ 4 ด้าน ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านสถานศึกษา ซึ่งได้มาจากการทบทวนงานวิจัยในอดีต และสอดคล้องกับกรอบทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน และทฤษฎีการรับรู้ทางสังคม ซึ่งงานวิจัยนี้จะช่วยเติมเต็มช่องว่างทางวิชาการและให้ข้อมูลเชิงประจักษ์แก่ผู้บริหารสถานศึกษา ครูแนะแนว ผู้ปกครอง และผู้กำหนดนโยบายด้านการศึกษา ผลการวิจัยครั้งนี้ยังเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนายุทธศาสตร์การแนะแนวการศึกษาต่อที่เหมาะสมกับบริบทของนักเรียนในภูมิภาคตะวันออกเฉียงเหนือ อีกทั้งสามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงหลักสูตร รูปแบบการสื่อสาร ประชาสัมพันธ์ หรือจัดกิจกรรมส่งเสริมการเรียนรู้ที่ตรงกับความต้องการและแรงจูงใจของผู้เรียนอย่างแท้จริง อันจะนำไปสู่การเพิ่มจำนวนนักเรียนที่เลือกศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษาอย่างยั่งยืนในอนาคต

วัตถุประสงค์

งานวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด ที่มีต่อปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา

ทบทวนวรรณกรรม

ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory)

ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผลของ Becker (1976) แสดงให้เห็นว่า บุคคลจะตัดสินใจโดยพิจารณาจากผลประโยชน์สูงสุดที่ตนเองจะได้รับ พวกเขาจะประเมินข้อดีและข้อเสียของแต่ละทางเลือก และเลือกทางเลือกที่มีผลประโยชน์สุทธิมากที่สุด ในบริบทของการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา นักเรียนและผู้ปกครองจะพิจารณาถึงค่าใช้จ่ายในการศึกษา โอกาสในการหางาน และรายได้ที่คาดหวังจากการศึกษา การตัดสินใจจึงเป็นผลมาจากการประเมินข้อดีข้อเสียอย่างละเอียดถี่ถ้วน

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior)

ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผนของ Ajzen (1991) เสนอว่าการตัดสินใจและพฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดยสามปัจจัยหลัก ได้แก่

1) ทศคติต่อพฤติกรรม (Attitude Toward the Behavior): ความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับผลลัพธ์ของการกระทำและการประเมินค่าของผลลัพธ์นั้น ๆ ในกรณีของการศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา นักเรียนที่เชื่อว่าการศึกษาด้านนี้จะช่วยให้ตนเองมีโอกาสทางอาชีพที่ดีมีค่าจะมีทัศนคติเชิงบวกต่อการศึกษาด้านอาชีวศึกษา

2) บรรทัดฐานทางสังคม (Social Norms): ความเชื่อเกี่ยวกับการสนับสนุนหรือความคาดหวังของผู้อื่นที่สำคัญต่อบุคคล ในที่นี้รวมถึงผู้ปกครอง เพื่อน และครู ผู้ที่มีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจของนักเรียน

3) การรับรู้ถึงการควบคุมพฤติกรรม (Perceived Behavioral Control): ความเชื่อของบุคคลเกี่ยวกับความสามารถในการควบคุมและทำพฤติกรรมนั้น ๆ นักเรียนที่เชื่อว่าตนเองสามารถสำเร็จการศึกษาด้านอาชีวศึกษาและใช้ประโยชน์จากทักษะที่ได้รับจะมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเข้าศึกษาต่อด้านนี้มากขึ้น

ทฤษฎีการรับรู้ทางสังคม (Social Cognitive Theory)

ทฤษฎีการรับรู้ทางสังคมของ Bandura (1986) ระบุว่าพฤติกรรมของบุคคลถูกกำหนดโดยการสังเกตและการเรียนรู้จากผู้อื่น การรับรู้ถึงผลลัพธ์ของพฤติกรรม การวางเป้าหมาย และการรับแรงจูงใจจากสังคมและสิ่งแวดล้อมรอบตัว ในบริบทของการศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา การที่นักเรียนเห็นตัวอย่างของผู้ที่ประสบความสำเร็จในสายงานอาชีวศึกษา หรือได้รับแรงจูงใจจากการเห็นประโยชน์และโอกาสทางอาชีพที่เกิดจากการศึกษาด้านนี้ จะส่งผลให้นักเรียนมีแนวโน้มที่จะตัดสินใจเลือกศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีในบริบทการศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา

การประยุกต์ใช้ทฤษฎีเหล่านี้ในการศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยการตัดสินใจศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา สามารถทำได้โดยการวิเคราะห์ปัจจัยต่าง ๆ ที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียน เช่น การวิเคราะห์ว่าค่าใช้จ่ายในการศึกษาและโอกาสในการหางานมีผลอย่างไรต่อการตัดสินใจของนักเรียน (Rational Choice Theory) การวิเคราะห์ว่าการสนับสนุนจากผู้ปกครองและเพื่อนมีผลอย่างไร (Theory of Planned Behavior) และการวิเคราะห์ว่าการเห็นตัวอย่างของผู้ที่ประสบความสำเร็จในสายงานอาชีวศึกษามีผลอย่างไร (Social Cognitive Theory) ซึ่งจะช่วยให้เข้าใจและวางแผนการส่งเสริมการศึกษาด้านอาชีวศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่ากรอบปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจศึกษาต่อของผู้เรียน สามารถแบ่งได้เป็น 4 ด้าน ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคล

1.1) ความสนใจและแรงจูงใจ: นักเรียนที่มีความสนใจในสาขาวิชาชีพเฉพาะทางมักจะมีแนวโน้มที่จะเลือกศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา งานวิจัยของ Lent และคณะ (2017) พบว่าความสนใจและแรงจูงใจจากการเห็นตัวอย่างของผู้มีอาชีพในสายงานที่ตนสนใจมีผลอย่างมากต่อการตัดสินใจ และ ทิวา แจ่มสุข (2559) เครือวัลย์ ช่องลมกรด (2555) วันฉัตร ทิพย์มาศ (2557) นรินธรณ์ กัลยาวงศ์ และ พงศ์กร ภัคศิสุวรรณ (2560) ภัคชุตตา เสรีรัตน์ (2560) อัมพร อังกินันท์ และคณะ (2566) พบว่าปัจจัยสำคัญในการตัดสินใจศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา คือ ความต้องการศึกษาต่อในสาขาอาชีพที่ตนเองใฝ่ฝัน มีทักษะ หรือตรงความถนัด

1.2) การมองเห็นโอกาสในอาชีพ: นักเรียนที่เห็นว่าการศึกษาด้านอาชีวศึกษาจะช่วยให้ตนมีโอกาสหางานได้ง่ายและมีรายได้ดีมักจะเลือกศึกษาต่อด้านนี้ (อรรถกฤต อินทะโย, 2560; ทิวา แจ่มสุข, 2559; เครือวัลย์ ช่องลมกรด, 2555; อัมพร อังกินันท์ และคณะ, 2566; จิรายุ ขอเชิญกลาง และจรรยาศรี มาติลกโกวิท, 2566)

2) ปัจจัยครอบครัว

2.1) การสนับสนุนจากผู้ปกครอง: งานวิจัยในอดีตแสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนและแรงจูงใจจากผู้ปกครองมีบทบาทสำคัญในการตัดสินใจของนักเรียน (อรรถกฤต อินทะโย, 2560; วันฉัตร ทิพย์มาศ, 2557; ภัคชุตตา เสรีรัตน์, 2560)

2.2) สถานะทางเศรษฐกิจของครอบครัว: ครอบครัวที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมักจะสามารถสนับสนุนค่าใช้จ่ายในการศึกษาได้มากกว่าครอบครัวที่มีฐานะยากจน นักเรียนที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีมีแนวโน้มจะเลือกเรียนด้านอาชีวศึกษา เนื่องจากเป็นช่องทางในการประกอบอาชีพได้เร็วกว่าการศึกษาสายสามัญ (ทิวา แจ่มสุข, 2559; เครือวัลย์ ช่องลมกรด, 2555; อัมพร อังกินันท์ และคณะ, 2566; จิรายุ ขอเชิญกลาง และจรรยาศรี มาติลกโกวิท, 2566; ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงศ์, 2561)

3) ปัจจัยสังคมและสิ่งแวดล้อม

อิทธิพลจากเพื่อนและบุคคลรอบข้าง: นักเรียนมักได้รับอิทธิพลจากบุคคลต้นแบบในเรื่องของการเลือกเส้นทางการศึกษา งานวิจัยของ อรรถกฤต อินทะโย (2560) ทิวา แจ่มสุข (2559) วันฉัตร ทิพย์มาศ (2557) ภัคชุตตา เสรีรัตน์ (2560) อัมพร อังกินันท์ และคณะ (2566) พบว่า บุคคลรอบข้าง เช่น เพื่อน รุ่นพี่ และบุคคลที่มีชื่อเสียงในสังคม มีผลต่อการตัดสินใจของนักเรียนในการเลือกศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษา

4) ปัจจัยด้านสถานศึกษา

นักเรียนมักพิจารณาถึงคุณภาพของการเรียนการสอนและชื่อเสียงของสถาบันการศึกษาในการตัดสินใจเลือกเส้นทางการศึกษา งานวิจัยที่ผ่านมา รายงานว่านักเรียนอาชีวศึกษาพิจารณาเลือกสถานศึกษาจากชื่อเสียงและการเป็นที่ยอมรับจากสังคม มีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ (ทิวา แจ่มสุข, 2559; เครือวัลย์ ช่องลมกรด, 2555; วันฉัตร ทิพย์มาศ, 2557; พระอรรถพล อดุลพล (ปะกาไส), 2558) ทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาและสภาพแวดล้อม (ทิวา แจ่มสุข, 2559; เครือวัลย์ ช่องลมกรด, 2555; วันฉัตร ทิพย์มาศ, 2557; ภัคชุตตา เสรีรัตน์, 2560; พระอรรถพล อดุลพล (ปะกาไส), 2558) และการได้รับข้อมูลข่าวสารจากการประชาสัมพันธ์ของสถานศึกษา (ทิวา แจ่มสุข, 2559; เครือวัลย์ ช่องลมกรด, 2555; พระอรรถพล อดุลพล (ปะกาไส), 2558; เจริญขวัญ ด่านพัฒนานุรักษ์ และคณะ, 2565)

งานวิจัยนี้ได้ใช้กรอบปัจจัยทั้ง 4 ด้านข้างต้น เป็นแนวคิดพื้นฐานในการออกแบบเครื่องมือวิจัยเพื่อศึกษาความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยการตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด ซึ่งมีตัวอย่างข้อคำถามที่สอดคล้องกับปัจจัยแต่ละด้าน ดังนี้

1) ปัจจัยส่วนบุคคล เช่น “ฉันเลือกเรียนสายอาชีพศึกษาเพราะฉันมีความถนัดด้านวิชาชีพ” และ “ฉันเลือกเรียนสายอาชีพศึกษาเพราะ สามารถทำให้ฉันเข้าสู่การทำงานที่ฉันชอบ” 2) ปัจจัยด้านครอบครัว เช่น “ผู้ปกครองสนับสนุนให้เรียนสายอาชีพศึกษา” และ “การเรียนสายอาชีพศึกษา ทำให้ฉันช่วยหารายได้แบ่งเบาภาระครอบครัวได้” 3) ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม เช่น “ตัวอย่างความสำเร็จของบุคคลที่รู้จักที่จบสายอาชีพศึกษา” และ “กระแสความต้องการของตลาดแรงงานที่มีต่อผู้จบสายอาชีพศึกษา” และ 4) ปัจจัยด้านสถานศึกษา เช่น “สถานศึกษามีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม” และ “การแนะนำการศึกษาต่อของสถานศึกษาทำให้อยากเรียนด้านวิชาชีพ” เป็นต้น

ระเบียบวิธีวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด ภาคการศึกษา 1/2567 ทั้ง 10 แผนกวิชา จำนวน 993 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ นักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด ซึ่งได้มาจากการคำนวณตามสูตรทาร์ยามาเน่ (วัลลภ รัฐฉัตรานนท์, 2562) ที่ระดับความเชื่อมั่น 0.05 จำนวน 286 คน และใช้การสุ่มแบบเป็นชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) แต่การเก็บข้อมูลจริงได้จำนวนตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 328 คน

เครื่องมือวิจัย

เครื่องมือวิจัยในงานนี้ คือ แบบสอบถามออนไลน์ เรื่องความคิดเห็นต่อปัจจัยในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษาของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ชั้นปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด ประกอบด้วย 3 ตอน ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม เช่น เพศ เกรดเฉลี่ย สะสมระดับมัธยมต้น อาชีพของบิดาและมารดา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา และรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบเลือกตอบ (checklist) ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยต่าง ๆ ที่นักเรียนใช้ในการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อทางอาชีวศึกษา ซึ่งประกอบด้วย 1) ปัจจัยส่วนบุคคล (ตัวผู้เรียน) 2) ปัจจัยด้านครอบครัว 3) ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และ 4) ปัจจัยด้านสถานศึกษา โดยปัจจัยแต่ละด้านมีรายการประเมินด้านละ 5 ข้อ ซึ่งเป็นข้อคำถามแบบมาตราประมาณค่า 5 ระดับ (5 level Likert's scale) และตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเหตุผลที่นักเรียนเลือกเรียนด้านอาชีวศึกษาและข้อเสนอแนะเพื่อการดึงดูดให้นักเรียนเข้าเรียนอาชีวศึกษามากขึ้น ซึ่งเป็นคำถามปลายเปิด (open-ended question) แบบสอบถามที่สร้างขึ้นได้ผ่านการตรวจสอบความถูกต้องทางภาษาและผ่านการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (content validity) จากผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัยทางการศึกษา จำนวน 3 ท่าน และพบว่าคำถามทุกข้อมีค่าดัชนี IOC (item-objective congruency) อยู่ระหว่าง 0.67-1.00 ซึ่งมากกว่า 0.50 จึงถือว่าข้อคำถามทั้งหมดมีความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหาตามเกณฑ์ที่ยอมรับได้ จากนั้นได้นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับกลุ่มนักเรียนที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน เพื่อหาค่าความเชื่อมั่น พบว่ามีค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Cronbach's alpha coefficient) รวมทั้งฉบับ เท่ากับ 0.897 ซึ่งผ่านเกณฑ์ที่ยอมรับได้ที่ 0.7

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ขั้นตอนการเก็บรวบรวมข้อมูล เริ่มจากการส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลถึงผู้อำนวยการวิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด เมื่อได้รับอนุญาตแล้ว ผู้วิจัยได้ลงพื้นที่เพื่อชี้แจงรายละเอียดของแบบสอบถามและแจ้งสิทธิ์ของอาสาสมัคร ก่อนดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยแบบสอบถามออนไลน์ ในช่วงต้นภาคการศึกษาที่ 1/2567 ระหว่างวันที่ 15 – 30 พฤษภาคม 2567

การวิเคราะห์ข้อมูล

งานวิจัยนี้วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานในตอนต้นที่ 1 ของแบบสอบถามด้วยค่าร้อยละ วิเคราะห์ข้อมูลระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อทางอาชีวศึกษาในตอนต้นที่ 2 ด้วยค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และวิเคราะห์คำตอบเกี่ยวกับเหตุผลและข้อเสนอแนะจากแบบสอบถามตอนต้นที่ 3 ด้วยการวิเคราะห์สาระเนื้อหาเพื่อสรุปเป็นประเด็นสำคัญ

ผลการวิจัย

ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางที่ 1 แสดงผลการสำรวจข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ข้อมูลด้านเพศ เกรดเฉลี่ยสะสมระดับมัธยมศึกษา อาชีพของบิดาและมารดา ระดับการศึกษาของบิดาและมารดา และรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อมูลด้าน		จำนวน (คน)	ร้อยละ
เพศ	ชาย	266	81.10
	หญิง	62	18.90
เกรดเฉลี่ยสะสมระดับมัธยมศึกษา			
	1.00 - 2.00	16	4.88
	2.01 - 2.50	73	22.26
	2.51 - 3.00	103	31.40
	มากกว่า 3.00	136	41.46
อาชีพหลักของบิดา			
	เกษตรกร	100	30.49
	ค้าขาย	15	4.57
	รับราชการ	25	7.62
	พนักงานบริษัท/รับจ้าง	131	39.94
	ธุรกิจส่วนตัว	57	17.39
อาชีพหลักของมารดา			
	เกษตรกร	78	23.78
	ค้าขาย	25	7.62
	รับราชการ	29	8.84
	พนักงานบริษัท/รับจ้าง	128	39.02
	ธุรกิจส่วนตัว	68	20.73
การศึกษาของบิดา			
	ต่ำกว่าปริญญาตรี	270	82.32
	ปริญญาตรีและสูงกว่า	58	17.68

ตารางที่ 1 (ต่อ)

ข้อมูลด้าน	จำนวน (คน)	ร้อยละ
การศึกษาของมารดา		
ต่ำกว่าปริญญาตรี	260	79.27
ปริญญาตรีและสูงกว่า	68	20.73
รายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือน		
ต่ำกว่า 10,000 บาท	121	36.89
10,001-20,000 บาท	128	39.02
20,001-30,000 บาท	53	16.16
30,001-40,000 บาท	15	4.57
40,001 บาทขึ้นไป	11	3.35

จากตารางที่ 1 จะเห็นว่า มีจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามทั้งหมด 328 คน ร้อยละ 81.10 เป็นเพศชาย ส่วนใหญ่ (ร้อยละ 41.46) มีเกรดเฉลี่ยสะสมระดับมัธยมต้นมากกว่า 3.00 นอกจากนี้พบว่า นักเรียนส่วนใหญ่มีบิดาประกอบอาชีพเป็นพนักงานบริษัทหรือรับจ้าง ร้อยละ 39.94 รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 30.49 เช่นเดียวกัน ส่วนใหญ่มารดาประกอบอาชีพ เป็นพนักงานบริษัทหรือรับจ้าง ร้อยละ 39.02 รองลงมา คือ อาชีพเกษตรกร ร้อยละ 23.78 ในด้านระดับการศึกษาของบิดาและมารดา พบว่านักเรียนส่วนใหญ่มีบิดาและมารดาจบการศึกษาต่ำกว่าปริญญาตรี คือ ร้อยละ 82.32 และร้อยละ 79.27 ตามลำดับ สำหรับด้านรายได้ของครอบครัว พบว่านักเรียนร้อยละ 75.91 มีรายได้ของครอบครัวเฉลี่ยต่อเดือนต่ำกว่า 20,000 บาท

ระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยการตัดสินใจเข้าศึกษาต่ออาชีวศึกษา

ตารางที่ 2-5 แสดงระดับความคิดเห็นที่มีต่อปัจจัยการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาของนักเรียนระดับ ปวช. 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด ซึ่งประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล ปัจจัยด้านครอบครัว ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม และปัจจัยด้านสถานศึกษา ตามลำดับ

ตารางที่ 2 ปัจจัยส่วนบุคคล (ตัวผู้เรียน)

ปัจจัยส่วนบุคคล (ตัวผู้เรียน)	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{x}$	S.D.	การแปลผล
1. เกรดเฉลี่ยระดับมัธยมต้นของฉันมีผลต่อการเลือกเรียนสายอาชีวศึกษา	2.97	1.07	ปานกลาง
2. ฉันเลือกเรียนสายอาชีวศึกษาเพราะ สามารถทำให้ฉันเข้าสู่การทำงานที่ฉันชอบ	3.98	0.95	มาก
3. ฉันเลือกเรียนสายอาชีวศึกษาเพราะ ฉันมีความถนัดด้านวิชาชีพ	3.51	1.01	มาก
4. ฉันเลือกเรียนสายอาชีวศึกษาเพราะ ฉันชอบเรียนวิชาที่ได้ลงมือปฏิบัติ มากกว่าวิชาทฤษฎี	3.95	0.97	มาก

ตารางที่ 2 (ต่อ)

ปัจจัยส่วนบุคคล (ตัวผู้เรียน)	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
5. ฉันเลือกเรียนสายอาชีพศึกษาเพราะ อัตราการแข่งขันในการเข้าเรียนน้อยกว่าสายสามัญ	3.29	1.07	ปานกลาง
รวม	3.54	0.70	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่านักเรียน ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นต่อปัจจัยส่วนบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.54$, S.D. = 0.70) โดยปัจจัยที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ “ฉันเลือกเรียนสายอาชีพศึกษาเพราะสามารถทำให้ฉันเข้าสู่การทำงานที่ฉันชอบ” ($\bar{X} = 3.98$, S.D. = 0.95) และ “ฉันชอบเรียนวิชาที่ได้ลงมือปฏิบัติมากกว่าวิชาทฤษฎี” ($\bar{X} = 3.95$, S.D. = 0.97) แสดงให้เห็นว่านักเรียนส่วนใหญ่มุ่งหวังที่จะเข้าสู่อาชีพที่ตนสนใจและให้ความสำคัญกับการเรียนรู้แบบลงมือปฏิบัติจริง ขณะเดียวกัน “ฉันมีความถนัดด้านวิชาชีพ” ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 1.01) ก็เป็นอีกปัจจัยสำคัญในระดับมาก ส่วนปัจจัยที่นักเรียนให้ความสำคัญในระดับปานกลาง ได้แก่ “เกรดเฉลี่ยระดับมัธยมต้น” ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 1.07) และ “อัตราการแข่งขันในการเข้าเรียนน้อยกว่าสายสามัญ” ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 1.07) ซึ่งสะท้อนว่านักเรียนบางส่วนตัดสินใจเลือกเรียนสายอาชีพจากผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและโอกาสในการเข้าศึกษา แต่ไม่ใช่เหตุผลหลัก

ตารางที่ 3 ปัจจัยด้านครอบครัว

ปัจจัยด้านครอบครัว	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. ผู้ปกครองสนับสนุนให้เรียนสายอาชีพศึกษา	3.99	1.04	มาก
2. อาชีพของผู้ปกครองเกี่ยวข้องกับสาขาวิชาชีพที่ฉันเลือกเรียน	2.56	1.38	ปานกลาง
3. บุคคลในครอบครัวจบการศึกษาสายอาชีพศึกษา	2.57	1.43	ปานกลาง
4. ฐานะทางการเงินของครอบครัวมีส่วนทำให้ฉันเลือกเรียนสายอาชีพศึกษา	3.02	1.17	ปานกลาง
5. การเรียนสายอาชีพศึกษา ทำให้ฉันช่วยหารายได้แบ่งเบาภาระครอบครัวได้	3.80	1.01	มาก
รวม	3.19	0.79	ปานกลาง

จากตารางที่ 3 จะเห็นว่านักเรียน ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านครอบครัว โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.19$, S.D. = 0.79) โดยปัจจัยที่นักเรียนให้ความสำคัญมากที่สุดคือ “ผู้ปกครองสนับสนุนให้เรียนสายอาชีพศึกษา” ($\bar{X} = 3.99$, S.D. = 1.04) และ “การเรียนสายอาชีพศึกษา ทำให้ตนช่วยหารายได้แบ่งเบาภาระครอบครัวได้” ($\bar{X} = 3.80$, S.D. = 1.01) ซึ่งอยู่ในระดับมาก แสดงให้เห็นว่าการสนับสนุนจากผู้ปกครองและแนวโน้มในการช่วยเหลือครอบครัวด้านรายได้มีอิทธิพลอย่างสูงต่อการตัดสินใจ ขณะที่ปัจจัยอื่น ๆ เช่น “อาชีพของผู้ปกครอง” และ “บุคคลในครอบครัวจบการศึกษาสายอาชีพ” ได้รับค่าคะแนนเฉลี่ยในระดับปานกลาง แสดงว่ามีผลในระดับหนึ่ง แต่ไม่ใช่ปัจจัยหลักในการตัดสินใจของนักเรียน

ตารางที่ 4 ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม

ปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. การแนะนำจากครูที่โรงเรียนมัธยม	2.95	1.27	ปานกลาง
2. การชักชวนหรืออิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน	2.75	1.28	ปานกลาง
3. ตัวอย่างความสำเร็จของบุคคลที่รู้จักที่จบสายอาชีวศึกษา	3.38	1.19	มาก
4. กระแสความต้องการของตลาดแรงงานที่มีต่อผู้จบสายอาชีวศึกษา	3.29	1.07	ปานกลาง
5. ผู้ที่ประสบความสำเร็จจากสถาบันการศึกษาแนะนำให้มาเรียนต่อสายอาชีพ	3.17	1.17	ปานกลาง
รวม	3.11	0.87	ปานกลาง

จากตารางที่ 4 พบว่านักเรียน ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อมโดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.11$, S.D. = 0.87) โดยปัจจัยที่นักเรียนให้ความสำคัญมากที่สุด คือ "ตัวอย่างความสำเร็จของบุคคลที่จบสายอาชีวศึกษา" ($\bar{X} = 3.38$, S.D. = 1.19) อยู่ในระดับมาก สะท้อนว่าการเห็นแบบอย่างที่ดีมีผลต่อแรงจูงใจในการเลือกเรียนต่อสายอาชีพ ส่วนปัจจัยอื่น ๆ เช่น "กระแสความต้องการของตลาดแรงงานที่มีต่อผู้จบสายอาชีวศึกษา" ($\bar{X} = 3.29$, S.D. = 1.07), "การแนะนำจากครูที่โรงเรียนมัธยม" ($\bar{X} = 2.95$, S.D. = 1.27), "การชักชวนหรืออิทธิพลจากกลุ่มเพื่อน" ($\bar{X} = 2.75$, S.D. = 1.28) และ "ผู้ที่ประสบความสำเร็จจากสถาบันการศึกษาแนะนำให้มาเรียนต่อสายอาชีพ" ($\bar{X} = 3.17$, S.D. = 1.17) ล้วนอยู่ในระดับปานกลาง แสดงให้เห็นว่าปัจจัยทางสังคมและสิ่งแวดล้อมมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักเรียน แต่ไม่ใช่ปัจจัยหลักในการเลือกเรียนสายอาชีพ

ตารางที่ 5 ปัจจัยด้านสถานศึกษา

ปัจจัยด้านสถานศึกษา	ระดับความคิดเห็น		
	$\bar{X}$	S.D.	การแปลผล
1. สถานศึกษามีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม	3.66	1.05	มาก
2. สถานศึกษามีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ	3.62	1.13	มาก
3. การแนะนำการศึกษาต่อของสถานศึกษาทำให้อยากเรียนด้านวิชาชีพ	3.48	1.00	ปานกลาง
4. ทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาสะดวกต่อการเดินทาง	3.18	1.10	ปานกลาง
5. บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาน่าเรียน	3.60	0.96	มาก
รวม	3.51	0.80	มาก

จากตารางที่ 5 จะเห็นว่านักเรียน ปวช.1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด มีความคิดเห็นต่อปัจจัยด้านสถานศึกษาโดยภาพรวม อยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.51$, S.D. = 0.80) โดยปัจจัยที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ "สถานศึกษามีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับของสังคม" ($\bar{X} = 3.66$, S.D. = 1.05) รองลงมาคือ "สถานศึกษามีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ" ($\bar{X} = 3.62$, S.D. = 1.13) และ "บรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาน่าเรียน" ($\bar{X} = 3.60$, S.D. = 0.96) ซึ่งสะท้อนว่านักเรียนให้ความสำคัญกับภาพลักษณ์ ความสำเร็จของรุ่นพี่ และบรรยากาศการเรียนเป็นหลัก ขณะที่ปัจจัยที่มีระดับความคิดเห็นต่ำสุดคือ "ทำเลที่ตั้งของสถานศึกษาสะดวกต่อการเดินทาง" ($\bar{X} = 3.18$, S.D. = 1.10) แสดงให้เห็นว่าความสะดวกด้านการเดินทางมีผลต่อการตัดสินใจในระดับปานกลางเท่านั้น

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยข้างต้น หากจัดลำดับความสำคัญของปัจจัยทั้ง 4 ด้าน ที่นักเรียนใช้ในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา โดยพิจารณาเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นในภาพรวมของแต่ละด้าน พบว่าปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุด คือ 1) ปัจจัยส่วนบุคคล ($\bar{X} = 3.54$) 2) ปัจจัยด้านสถานศึกษา ($\bar{X} = 3.51$) 3) ปัจจัยด้านครอบครัว ($\bar{X} = 3.19$) และ 4) ปัจจัยด้วยสังคมและสิ่งแวดล้อม ($\bar{X} = 3.11$) ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาปัจจัยส่วนบุคคล (ด้านตัวผู้เรียน) พบว่ามีปัจจัยย่อยที่นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก 3 ปัจจัย คือ 1) ความเชื่อว่าการเรียนสายอาชีวศึกษาจะช่วยให้เข้าสู่การทำงานที่ตนเองชอบ ($\bar{X} = 3.98$) 2) ความชอบในการเรียนวิชาที่ได้ลงมือปฏิบัติมากกว่าวิชาทฤษฎี ($\bar{X} = 3.95$) และ 3) ความถนัดในวิชาชีพ ($\bar{X} = 3.51$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัคสุดา เสรีรัตน์ (2560) ที่ได้ศึกษาปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย และพบว่าปัจจัยด้าน เจตคติต่อการเรียน ความสนใจในอาชีพ และความถนัดในอาชีพ มีอิทธิพลในระดับมากต่อการตัดสินใจสายอาชีวศึกษา และงานวิจัยของอัมพร อังกินันท์ และคณะ (2566) ที่ศึกษาการวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพ ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี และพบว่าทัศนคติและความสนใจต่ออาชีพเป็นปัจจัยที่มีความสำคัญที่สุดต่อการตัดสินใจ เนื่องจากนักเรียนที่เข้าเรียนสายอาชีพส่วนใหญ่จะมุ่งออกไปประกอบอาชีพเมื่อสำเร็จการศึกษา และการเรียนทางอาชีวศึกษาเน้นให้นักเรียนได้เรียนรู้ทักษะวิชาชีพที่สามารถลงมือปฏิบัติได้จริง

สำหรับปัจจัยด้านสถานศึกษา เมื่อพิจารณาปัจจัยย่อยแต่ละด้าน พบว่ามีปัจจัยย่อยที่นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก 3 ปัจจัย คือ ชื่อเสียงของสถานศึกษาที่เป็นที่ยอมรับของสังคม ($\bar{X} = 3.66$) สถานศึกษาที่มีศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จ ($\bar{X} = 3.62$) และบรรยากาศและสภาพแวดล้อมภายในสถานศึกษาที่น่าเรียน ($\bar{X} = 3.60$) สอดคล้องกับงานวิจัยของอัมพร อังกินันท์ และคณะ (2566) ที่พบว่าองค์ประกอบที่มีความสำคัญมากที่สุดในการตัดสินใจศึกษาต่อสายอาชีพของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ด้านภาพลักษณ์ของสถานศึกษา คือ วิทยาลัยมีชื่อเสียงเป็นที่ยอมรับจากสังคม และสอดคล้องกับ ภัคสุดา เสรีรัตน์ (2560) ที่ระบุว่า ความสะอาดและความเป็นระเบียบของอาคารสถานที่ ห้องเรียน และวัสดุอุปกรณ์ สภาพแวดล้อมทางกายภาพของสถานศึกษา เช่น ความร่มรื่นของบริเวณโรงเรียน ส่งให้เกิดความรู้สึกถึงคุณภาพชีวิตที่ดี มีความสุข ปลอดภัย และอยากเรียนในสถานศึกษาแห่งนั้น

ส่วนปัจจัยด้านครอบครัว มีปัจจัยย่อยที่นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก 2 อันดับแรก คือ 1) การสนับสนุนจากผู้ปกครอง ($\bar{X} = 3.99$) และ 2) การเรียนสายอาชีวศึกษาที่ทำให้นักเรียนสามารถช่วยหารายได้แบ่งเบาภาระครอบครัวได้ ($\bar{X} = 3.80$) จากงานวิจัยที่ผ่านมา วันฉัตร ทิพย์มาศ (2557) ภัคสุดา เสรีรัตน์

(2560) อรรถกฤต อินทะโย (2560) รายงานไปในทิศทางเดียวกันว่าการสนับสนุนของผู้ปกครองเป็นปัจจัยสำคัญมากต่อการตัดสินใจศึกษาต่อของเยาวชนทุกระดับชั้น ซึ่งการสนับสนุนจากผู้ปกครองในที่นี้อาจหมายถึง การช่วยเหลือผลักดัน การอนุญาต หรือการไม่ขัดขวาง ในกรณีที่บุตรหลานประสงค์จะเรียนในสายอาชีพใดก็ตาม ซึ่งแรงสนับสนุนจากผู้ปกครองจะทำให้นักเรียนได้รับความอบอุ่นทางใจ เกิดความมั่นใจ รู้สึกได้รับอิสระ ส่งผลให้นักเรียนมีความสุขในการเรียน ในทางตรงข้ามหากผู้ปกครองไม่สนับสนุนให้เรียนในสายอาชีพที่ต้องการ ย่อมทำให้นักเรียนเกิดความอึดอัด รู้สึกขัดแย้งภายในใจ และไม่มีความสุขในการเรียน ดังนั้นการนักเรียนจึงให้ความสำคัญกับปัจจัยนี้เป็นอันดับต้น

เมื่อพิจารณาอาชีพของบิดาและมารดา ซึ่งส่วนใหญ่อยู่ในกลุ่มอาชีพพนักงานบริษัท/รับจ้าง และเกษตรกร ซึ่งเป็นผู้ใช้ทักษะและแรงงานในการประกอบอาชีพ ผู้ปกครองกลุ่มนี้จึงมีโอกาสูงที่จะแนะนำบุตรหลานให้เรียนต่อสายอาชีพ เนื่องจากตนมีประสบการณ์และมองเห็นช่องทางในการประกอบอาชีพในตลาดแรงงาน นอกจากนี้หากพิจารณาจากรายได้ของครอบครัว พบว่าส่วนใหญ่มีรายได้เฉลี่ยของครอบครัวต่ำกว่า 20,000 บาทต่อเดือน ซึ่งถือว่าเป็นรายได้ค่อนข้างต่ำเมื่อเปรียบเทียบกับค่าครองชีพในยุคปัจจุบัน จึงอาจทำให้นักเรียนมีความตระหนักเกี่ยวกับภาระทางการเงินของครอบครัว จึงต้องการศึกษาสายอาชีพ เพราะมีความเชื่อว่าจะทำให้ตนเองสามารถหารายได้เพื่อช่วยเหลือครอบครัวได้ ข้อค้นพบข้างต้นยังสอดคล้องกับผลงานวิจัยของ ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงศ์ (2561) ที่ระบุว่ารายได้ผู้ปกครองมีผลต่อการเลือกศึกษาต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพอ่างมีนัยสำคัญ และจิรายุ ขอเชิญกลาง และจรรยาพร มาติลกโกวิท (2566) พบว่าครอบครัวที่มีรายได้ 20,000 – 30,000 บาทต่อเดือน เป็นปัจจัยเชิงบวกต่อการตัดสินใจเลือกเรียนต่อสายอาชีวศึกษา

สำหรับปัจจัยด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม มีปัจจัยย่อยที่นักเรียนมีความคิดเห็นในระดับมาก เพียง 1 ปัจจัย คือ ตัวอย่างความสำเร็จของบุคคลที่รู้จักซึ่งจบสายอาชีวศึกษา ($\bar{X} = 3.38$) ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อรรถกฤต อินทะโย (2560) ที่ระบุว่าปัจจัยผลักดันที่ทำให้นักเรียนเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาในสถานศึกษาอาชีวศึกษา คือ การเห็นรุ่นพี่ที่จบไปแล้วมีงานทำ ซึ่งเป็นสิ่งที่ช่วยสร้างความมั่นใจ ว่าเมื่อตนเองสำเร็จการศึกษาแล้วจะมีงานทำเช่นเดียวกัน นอกจากนี้ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงศ์ (2561) ระบุว่าอิทธิพลจากบุคคลต้นแบบ เช่น รุ่นพี่ หรือบุคคลในครอบครัวเป็นตัวแปรพยากรณ์ที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมการเลียนแบบในการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายสามัญหรือสายอาชีวศึกษา

ข้อเสนอแนะ

งานวิจัยนี้มุ่งศึกษาความคิดเห็นของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ปีที่ 1 วิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ด ที่มีต่อปัจจัยที่ใช้ในการตัดสินใจศึกษาต่อในสายอาชีวศึกษา ซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างเฉพาะในบริบทของสถานศึกษาเดียว ทำให้ผลการวิจัยอาจไม่สามารถสะท้อนภาพรวมของนักเรียนอาชีวศึกษาทั้งประเทศได้อย่างสมบูรณ์ นอกจากนี้ การเก็บข้อมูลเป็นแบบภาคตัดขวาง (Cross-sectional Study) ทำให้ไม่สามารถระบุการเปลี่ยนแปลงของความคิดเห็นของนักเรียนที่มีต่อปัจจัยการตัดสินใจในช่วงเวลาต่าง ๆ ได้

การวิจัยในอนาคตควรขยายขอบเขตการศึกษาไปยังสถานศึกษาอาชีวศึกษาหลายแห่งในภูมิภาคต่าง ๆ ของประเทศ เพื่อให้ได้ข้อมูลที่ครอบคลุมและสะท้อนปัจจัยที่นักเรียนใช้ในการตัดสินใจศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาในบริบทที่กว้างขึ้น นอกจากนี้ ควรใช้วิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Methods) โดยรวมการสัมภาษณ์เชิงลึกหรือการสนทนากลุ่ม (Focus Group) กับนักเรียน ครู และผู้ปกครอง เพื่อให้เข้าใจปัจจัยเชิงลึกที่ส่งผลต่อการตัดสินใจของนักเรียน รวมถึงการศึกษาในระยะยาว (Longitudinal Study) เพื่อติดตาม

แนวโน้มและการเปลี่ยนแปลงของปัจจัยเหล่านี้เมื่อเวลาผ่านไป ซึ่งจะช่วยให้ได้ข้อมูลเชิงลึกที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนานโยบายและแนวทางในการส่งเสริมการศึกษาสายอาชีวศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพมากขึ้น

องค์ความรู้ใหม่

ในทางทฤษฎี ผลการวิจัยนี้ช่วยเสริมสร้างองค์ความรู้เกี่ยวกับปัจจัยที่นักเรียนใช้ในการตัดสินใจศึกษาต่อสายอาชีวศึกษา โดยสนับสนุนแนวคิดของ ทฤษฎีการเลือกอย่างมีเหตุผล (Rational Choice Theory) ที่ระบุว่าบุคคลจะตัดสินใจโดยพิจารณาจากผลประโยชน์สูงสุด ซึ่งในกรณีนี้ นักเรียนเลือกเรียนสายอาชีวศึกษาเนื่องจากเห็นว่าเป็นเส้นทางที่เปิดโอกาสสู่การทำงานที่ตรงกับความสนใจและสามารถพัฒนาอาชีพได้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ทฤษฎีพฤติกรรมตามแผน (Theory of Planned Behavior) ที่ชี้ให้เห็นว่า ทักษะคตินักเรียนต่อการเรียนสายอาชีพ แรงกดดันทางสังคม และการรับรู้ถึงความสามารถในการควบคุมอนาคตของตนเองมีบทบาทสำคัญต่อการตัดสินใจทางการศึกษา ข้อมูลจากการศึกษานี้สามารถนำไปใช้พัฒนาแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกศึกษาต่อด้านอาชีวศึกษาในบริบทของประเทศไทยและประเทศอื่น ๆ ที่มีระบบการศึกษาล้ายคลึงกัน

ในทางปฏิบัติ ผลการวิจัยสามารถนำไปใช้ประโยชน์ในการกำหนดนโยบายและกลยุทธ์เพื่อส่งเสริมการศึกษาสายอาชีวศึกษาให้ตรงกับความต้องการของนักเรียนและตลาดแรงงาน ผู้บริหารสถานศึกษาอาชีวศึกษาสามารถใช้ข้อมูลนี้ในการพัฒนาสิ่งแวดล้อมทางการเรียนการสอนให้เอื้อต่อการตัดสินใจของนักเรียน เช่น การเน้นการเรียนรู้แบบปฏิบัติจริง การส่งเสริมภาพลักษณ์และชื่อเสียงของสถานศึกษา รวมถึงการใช้ศิษย์เก่าที่ประสบความสำเร็จเป็นต้นแบบในการสร้างแรงจูงใจให้แก่ นักเรียน นอกจากนี้ ผู้ปกครองและครูแนะแนวสามารถนำผลการวิจัยนี้ไปใช้ในการให้คำปรึกษาและสนับสนุนนักเรียนในการเลือกเส้นทางการศึกษาอย่างเหมาะสม ซึ่งจะช่วยเพิ่มอัตราการเข้าเรียนในสายอาชีวศึกษาและช่วยลดปัญหาการขาดแคลนแรงงานฝีมือในอนาคต

กิตติกรรมประกาศ

ผู้วิจัยขอขอบคุณวิทยาลัยเทคนิคร้อยเอ็ดที่ได้อนุญาตและอำนวยความสะดวกให้ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง

เอกสารอ้างอิง

- เครือวัลย์ ช่องลมกรด. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในโรงเรียนอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในจังหวัดนครราชสีมา พัทลุง ตรัง กระบี่ และสุราษฎร์ธานี. *วารสารเทคโนโลยีภาคใต้*, 5 (2) , 6 1 – 7 0 . https://so04.tci-thaijo.org/index.php/journal_sct/article/view/251742
- จิรายุ ขอเชิญกลาง และ จรูญศรี มาติลโกวิท. (2566). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อสายอาชีวศึกษาของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 3 ในเขตพื้นที่เศรษฐกิจพิเศษภาคตะวันออก (EEC) โดย การวิเคราะห์ถดถอยโลจิสติกส์. *วารสารพัฒนาเทคนิคศึกษา*, 35(126), 69–77. <https://so09.tci-thaijo.org/index.php/jted/article/view/2369>

- เจริญขวัญ ด้านพัฒนานุรักษ์, สุกัญญา รุจิเมธาภาส และ หยกแก้ว กมลวรรณ. (2565). การวิเคราะห์องค์ประกอบการตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเทคโนโลยีอุตรดิตถ์. *Journal of Modern Learning Development*, 7(7), 297–308. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/jomld/article/view/256256>
- ทิวา แจ่มสุข. (2559). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเข้าศึกษาต่อของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ในวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนขนาดเล็ก จังหวัดกาฬสินธุ์. *วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น*, 39(3), 69-76. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/EDKKUJ/article/view/78903>
- ธิติมา เสาววงศ์, อัจฉรา ศรีพันธ์, และ ณัฐเชษฐ์ พูลเจริญ. (2560). แนวโน้มการพัฒนากำลังคนสายอาชีวศึกษา ประเภทวิชาพาณิชยกรรม ระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ (ปวช.) ภาคเหนือตอนล่าง เพื่อรองรับการเข้าสู่ประชาคมอาเซียน. *วารสาร สักทอง : วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*, 23(1), 99-112. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/tgt/article/view/89251>
- นรินทร์ กัลยาวงศ์ และ พงศ์รี รักดี สุวรรณ. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาต่อในสถาบันอาชีวศึกษาของนักศึกษาสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษาในเขตจังหวัดสกลนคร. *วารสารบัณฑิตศึกษา*, 14(65), 153–162. <https://so02.tci-thaijo.org/index.php/SNGSJ/article/view/95796>
- นิตา ภิรมย์ไกรศักดิ์ และ ทักษวัฒน์ เหล่าสุวรรณ. (2564). การศึกษาเหตุผลของผู้ปกครองในการตัดสินใจส่งบุตรหลานเข้าเรียนวิทยาลัยเทคนิค ในจังหวัดขอนแก่น. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 15(3), 35–44. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/rmuj/article/view/256347>
- พระอรรถพล อดุลย์ (ปะกาไส). (2558). การตัดสินใจของนักเรียน/นักศึกษาต่อการศึกษาในวิทยาลัยอาชีวศึกษาร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด. *วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด*, 4(2), 183–196. <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/AJMBU/issue/view/14547>
- ภาคุดา เสรีรัตน์. (2560). ปัจจัยจำแนกการตัดสินใจศึกษาต่อระดับอาชีวศึกษาของนักเรียนในกลุ่มจังหวัดภาคใต้ฝั่งอ่าวไทย [วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์ดุสิตบัณฑิต]. มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- ลลิตา ธรรมรส. (2564). แนวทางการจัดการอาชีวศึกษาระบบทวิภาคีในสภาวะวิกฤต. *วารสารสมาคมพัฒนาวิชาชีพการบริหารการศึกษาแห่งประเทศไทย*, 3(4), 45–56. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/JAPDEAT/article/view/252219>
- วันฉัตร ทิพย์มาศ. (2557). กลยุทธ์ที่ส่งผลต่อการเข้าศึกษาต่อวิทยาลัยอาชีวศึกษาเอกชนของนักเรียน ในเขตภาคใต้ตอนบน. *วารสารดุสิตบัณฑิตทางสังคมศาสตร์*, 4(2), 1-12. <https://so05.tci-thaijo.org/index.php/phdssj/article/view/71200>
- วัลลภ รัฐฉัตรานนท์. (2562). การหาขนาดตัวอย่างที่เหมาะสมสำหรับการวิจัย: มายาคติในการใช้สูตรของทาโร ยามาเน่ และเครทซี-เมอร์แกน. *วารสารสหวิทยาการวิจัย: ฉบับบัณฑิตศึกษา*, 8 (ฉบับพิเศษ), 11–28. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JIRGS/article/view/243621>

- ศิวาพัชญ์ บำรุงเศรษฐพงษ์. (2561). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกศึกษาต่อในสายสามัญหรือสายอาชีพ ของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 กรณีศึกษาโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ นายเรืออากาศ*, 6, 114–128. <https://so04.tci-thaijo.org/index.php/KANNICHA/article/view/149399>
- อรรถกฤต อินทะโย. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเลือกเรียนในสถานศึกษาอาชีวศึกษาของนักเรียนในจังหวัด เชียงราย. ใน *การประชุมนำเสนอผลงานวิจัยระดับบัณฑิตศึกษา ครั้งที่ 12*. 17 สิงหาคม 2560. 933-941. มหาวิทยาลัยรังสิต.
- อัมพร อังกนันทน์, ประสิทธิ์ อังกนันทน์, และ อัมพรสิทธิ์ อังกนันทน์. (2566). การวิเคราะห์องค์ประกอบการ ตัดสินใจเข้าศึกษาต่อสายอาชีพระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ ของวิทยาลัยในสังกัดอาชีวศึกษา จังหวัดอุดรธานี. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 13(3), 192–205. <https://so06.tci-thaijo.org/index.php/var/article/view/266411/180390>
- Ajzen, I. (1991). The Theory of Planned Behavior. *Organizational Behavior and Human Decision Processes.*, 50(2), 179-211.
- Bandura, A. (1986). *Social foundations of thought and action: A social cognitive theory*. Englewood Cliffs, NJ: Prentice-Hall.
- Becker, G. S. (1976). *The economic approach to human behavior*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Lent, R. W., Ireland, G. W., Penn, L. T., Morris, T. R., Sappington, R. (2017). Sources of self-efficacy and outcome expectations for career exploration and decision-making: A test of the social cognitive model of career self-management. *Journal of Vocational Behavior.*, 99, 107-117. <https://www.sciencedirect.com/science/article/abs/pii/S0001879117300015>
- Wickneswary, N., Senathirajah, A. R. B., Haque, R., Udang, L.N., Osman, Z., Al-Ainati, S., Al-Hunaiyyan, A., Isa, M. B. M., and Ramasamy, G. (2024). Factors Influencing College Students' Educational Enrolment Choice in Private Higher Education Institution in Klang Valley, Malaysia. *Kurdish Studies*, 12(2), 3674-3693. <https://kurdishstudies.net/article-detail/?id=2486>